

Մ Ր Ց ՈՒ Ն Ա Կ ՈՒ Թ Յ Ա Ն
Հ Ա Մ Ա Շ Խ Ա Ր Հ Ա Յ Ի Ն
Զ Ե Կ ՈՒ Յ Ց
2014-2015

«Տնտեսություն և արժեքներ» հետազոտական
կենտրոն
«Ի-Վի ֆոնսալթինգ»

ՄՀԶ զեկույցի հիմնական եզրակացությունները համաշխարհային տնտեսության միտումների վերաբերյալ

- Համաշխարհային տնտեսությունը շարունակում է մնալ ռիսկային իրավիճակում և շատ երկրների դեռևս լիովին չի հաջողվում իրականացնել կառուցվածքային բարեփոխումներ, որոնք անհրաժեշտ են տնտեսական աճի համար:
- Կառուցվածքային բարեփոխումներն անհավասար են իրականացվում աշխարհի տարբեր մասերում, ինչը խոչընդոտում է համաշխարհային տնտեսության աճին:
- Տաղանդների պահպանումը և նորարարությունները երկու կարևորագույն բնագավառներ են, որտեղ մասնավոր և պետական հատվածները պետք է ավելի սերտ համագործակցեն կայուն և համասեռ տնտեսական աճ ապահովելու համար:
- ՄՀԶ դասակարգմամբ առաջատար երկրները կարողացել են զարգացնել և օգտագործել տաղանդներին և խրախուսել նորարարությունները՝ շնորհիվ համակարգված մոտեցման՝ հիմնված պետություն-մասնավոր հատված սերտ համագործակցության վրա:

Աշխարհի առաջին 15 ամենամրցունակ երկրները

	ՀԱՄ 2014–15 Տեղ (144 երկրների մեջ)	ՀԱՄ 2013–14 Տեղ (148 երկրների մեջ)
Շվեյցարիա	1	1
Սինգապուր	2	2
ԱՄՆ	3	5
Ֆինլանդիա	4	3
Գերմանիա	5	4
Ճապոնիա	6	9
Հոնկոնգ	7	7
Նիդերլանդներ	8	8
Մեծ Բրիտանիա	9	10
Շվեդիա	10	6
Նորվեգիա	11	11
Միացյալ Արաբական Էմիրություններ	12	19
Դանիա	13	15
Տայվան	14	12
Կանադա	15	14

ՄՀԶ զեկույցի հիմնական եզրակացությունները համաշխարհային տնտեսության միտումների վերաբերյալ

ԵՎՐՈՊԱ

Բաժանունը ուժեղ և մրցունակ Հյուսիսի և թույլ Հարավի միջև շարունակվում է, թեև Հարավի որոշ երկրներ, ինչպիսիք են Հունաստանը (81-րդ տեղ), Իսպանիան (35-րդ տեղ) և Պորտուգալիան (36-րդ տեղ) զգալի քայլեր են կատարել իրենց ռեսուրսների տեղաբաշխման արդյունավետության բարձրացման ուղղությամբ:

ԱՍԻԱ

Սինգապուրը (2-րդ տեղ) և Հվ. Արևելյան Ասիաի երկրները (ASEAN), ինչպիսիք են Մալայզիան (20-րդ տեղ) և Ֆիլիպինները (52-րդ տեղ) շարունակում են ցուցադրել մրցունակության սրընթաց աճ: Մինչդեռ Հարավային Ասիաի երկրները շարունակում են հետ մնալ:

ԼԱՏԻՆԱԿԱՆ ԱՄԵՐԻԿԱ

Տարածաշրջանի առաջատարը Չիլին է (33-րդ տեղ), որին հաջորդում են Պանաման (48-րդ տեղ) և Կոստա Ռիկան (51-րդ տեղ): Տարածաշրջանի երկրներին անհրաժեշտ է շարունակել զգալի ներդրումներ կատարել կարողությունների զարգացման և նորարարությունների բնագավառում՝ պահպանելու նախկին տարիների մրցունակության ձեռքբերումները:

ՄԻԶԻՆ ԱՐԵՎԵԼՔ և ՀՍ. ԱՖՐԻԿԱ

Միացյալ Արաբական Էմիրությունները (12-րդ տեղ) տարածաշրջանում առաջին տեղն են գրավում և դասվել են աշխարհի 15 ամենամրցունակ երկրների շարքին: Քաթարը դասվել է 16-րդ տեղում: Պատկերը միանգամայն այլ է Հս. Աֆրիկայի երկրներում, որտեղ ամենամրցունակ երկիրը՝ Մարոկկոն 72-րդ տեղում է:

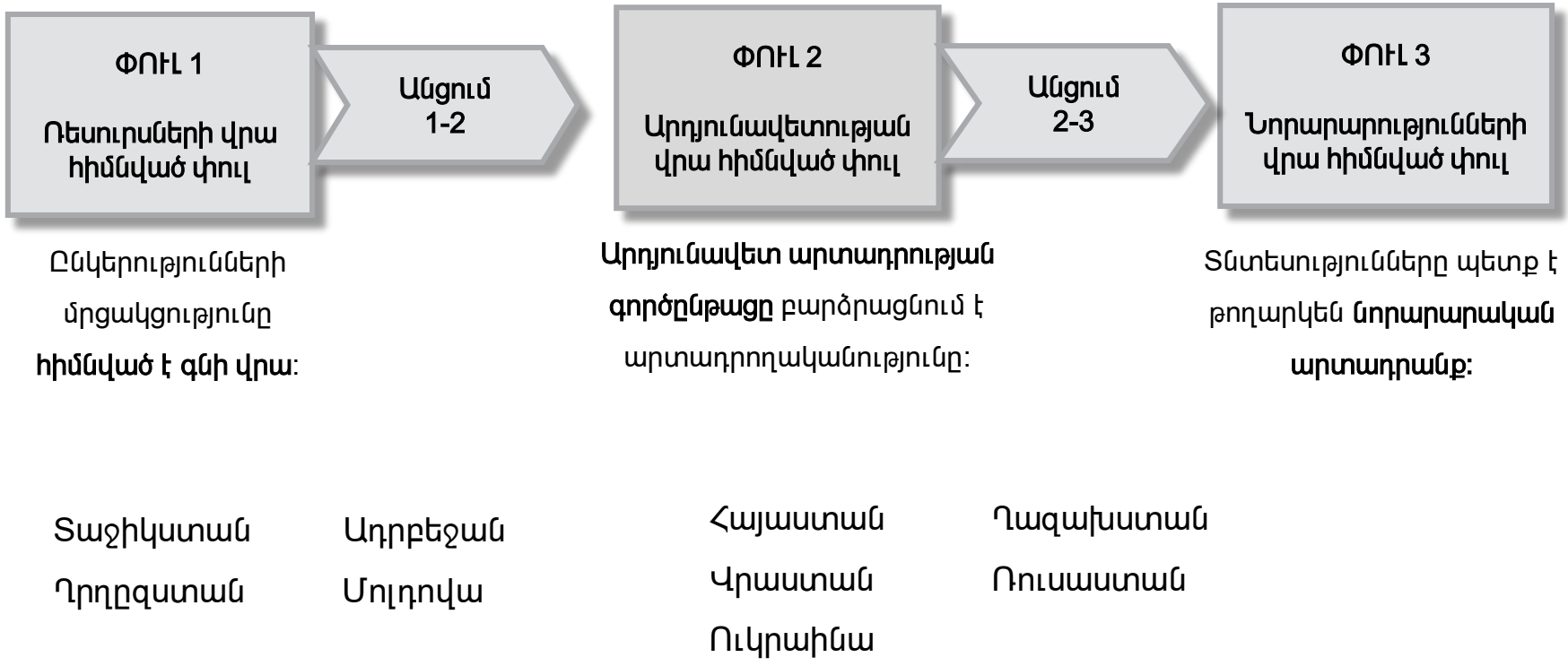
Հայաստանի դիրքը ՄՀԶ-ի տնտեսական զարգացման փուլերում

2014-15 թթ. ՄՀԶ զեկույցում Հայաստանը անցում է կատարել 1-ից 2 անցումային փուլից դեպի արդյունավետության վրա հիմնված փուլ՝ պայմանավորված մեկ շնչին ընկնող ՀՆԱ-ի աճով(\$2,991-ից \$3,208): Սա նշանակում է, որ Հայաստանի ՀԱՄ-ը հաշվարկելիս, նվազում է հիմնական պայմանների ցուցանիշների կշիռը և աճում են արդյունավետության խթանների և նորարարությունների գործոնների կշիռները:

Տնտեսական զարգացման փուլ	Մեկ շնչին ընկնող ՀՆԱ, \$	Արտահանման ռեսուրսախնտեսիվություն
ՓՈՒԼ 1. Ռեսուրսների վրա հիմնված փուլ	< 2.000	> 70%
<i>Անցում փուլ 1-ից 2-ը</i>	<i>2.000-3.000</i>	
ՓՈՒԼ 2. Արդյունավետության վրա հիմնված փուլ	3.000-9.000	< 70%
<i>Անցում փուլ 2-ից 3-ը</i>	<i>9.000-17.000</i>	
ՓՈՒԼ 3. Նորարարությունների վրա հիմնված փուլ	>17.000	

Երկրների տնտեսական զարգացման փուլերն ըստ ՄՀԶ-ի

Տարբեր տնտեսական զարգացման փուլերում գտնվող տնտեսությունների համար ՀԱՄ-ը հաշվարկելու համար տնտեսական ցուցանիշների նկատմամբ կիրառվում են տարբեր կշիռներ:

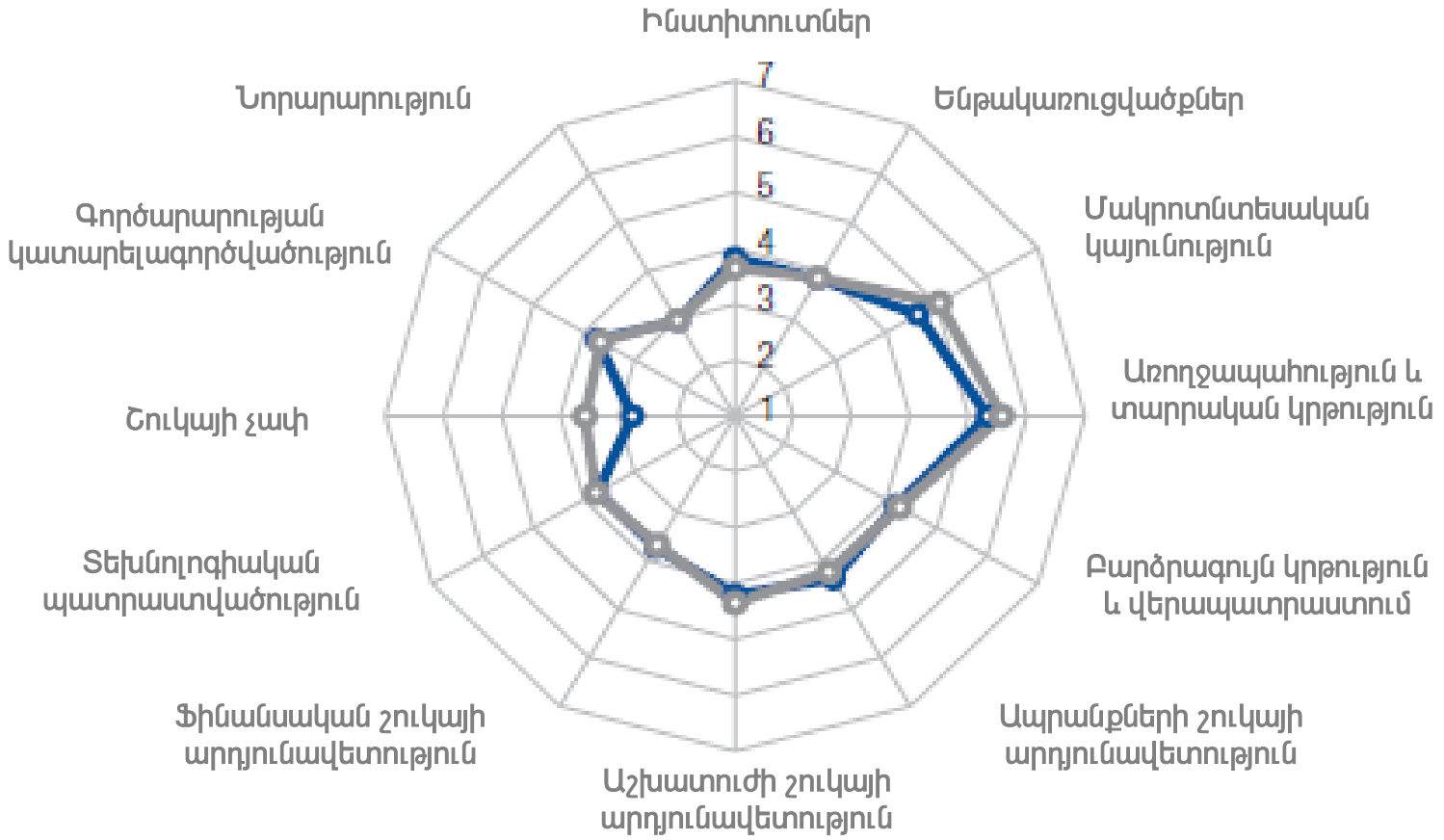
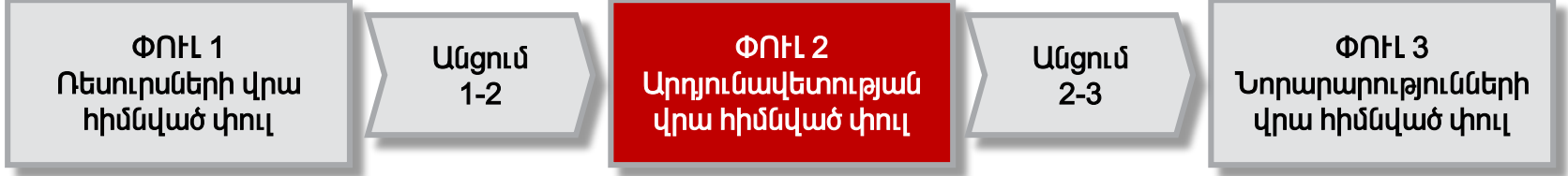

Հայաստանն իր մրցունակությամբ 85-րդն է 144 երկրների շարքում

Երկիր	ՀԱՄ 2013-2014 Տեղ	Փոփ.
Սլովակիա	75	↗
Ուկրաինա	76	↗
Խորվաթիա	77	↘
Գվատեմալա	78	↗
Ալժիր	79	↗
Ուրուգվայ	80	↗
Հունաստան	81	↗
Մոլդովա	82	↗
Իրան	83	↘
Էլ-Սալվադոր	84	↗
Հայաստան	85	↘ -6
Ջամայկա	86	↗
Թունիս	87	↘
Նամիբիա	88	↗
Տրինիդադ և Տոբագո	89	↗
Քենիա	90	↗
Տաջիկստան	91	-
Սեյշելյան կղզիներ	92	↘
Լատս	93	↘
Սերբիա	94	↗
Քանբոջիա	95	↘

Հայաստանի համեմատական դիրքը ԱՊՀ երկրների մեջ

—●— Հայաստան —○— ԱՊՀ երկրներ

Հայաստանի գնահատականներն ըստ հենայունների և փոփոխությունը նախորդ տարվա նկատմամբ

ՀԱՄ հենայունները	ՀԱՄ 2014–15 տեղ 144 երկրների շարքում	ՀԱՄ 2013–14 տեղ 148 երկրների շարքում	Տեղի Փոփոխություն	Գնահատականի փոփոխություն %
Ինստիտուտներ	72	65	↘ 7	↘ 5.3
Ենթակառուցվածքներ	78	80	↗ 2	0.0
Մակրոտնտեսական միջավայր/կայունություն	77	64	↘ 13	↘ 6.5
Առողջապահություն և տարրական կրթություն	99	85	↘ 14	↘ 3.8
Բարձրագույն կրթություն և վերապատրաստում	75	77	↗ 2	0.0
Ապրանքների շուկայի արդյունավետություն	64	58	↘ 6	↗ 2.3
Աշխատուժի շուկայի արդյունավետություն	74	50	↘ 24	↗ 7.1
Ֆինանսական շուկայի զարգացվածություն	97	76	↘ 21	↘ 5.4
Տեխնոլոգիական պատրաստվածություն	71	72	↗ 1	0.0
Շուկայի չափ	118	117	↘ 1	↗ 3.6
Գործարարության կատարելագործվածություն	93	87	↘ 6	↘ 2.7
Նորարարություն	104	103	↘ 1	0.0

Հայաստանի վարկանիշներում արձանագրված ամենաուշագրավ փոփոխությունները

Ցուցանիշ	Տեղն ըստ	Տեղի փոփոխություն	Գնահատականի փոփոխություն, %
	ՄՀԶ 2014-15		
Ինստիտուտներ			
Իրավական դաշտի արդյունավետությունը՝ բողոքարկելու կառավարության որոշումները	98	↘ 22	↘ 17.2
Իրավական դաշտի արդյունավետությունը՝ կարգավորելու վեճերը	95	↘ 21	↘ 8.8
Պետական միջոցների ոչ նպատակային ծախսումը	76	↘ 16	↘ 13.3
Պետական քաղաքականության թափանցիկությունը	39	↘ 15	↘ 11.1
Սեփականության իրավունքները	67	↘ 13	↘ 9.5
Մտավոր սեփականության պաշտպանությունը	84	↘ 9	↘ 2.9
Պետական կարգավորման բեռը	43	↘ 9	↘ 5.4
Ընկերությունների էթիկական վարքագիծը	90	↘ 9	0.0
Ենթակառուցվածք			
Նավահանգստային ենթակառուցվածքի որակը	134	↘ 12	↘ 20
Բջջային կապի հասանելիությունը	70	↗ 10	↗ 4.9
Ֆիքսված կապի հասանելիությունը	58	↗ 7	↗ 3.1

Հայաստանի վարկանիշներում արձանագրված ամենաուշագրավ փոփոխությունները

Ցուցանիշ	Տեղն ըստ	Տեղի փոփոխություն	Գնահատականի փոփոխություն, %
	ՄՀԶ 2014-15		
Մակրոտնտեսական միջավայր/կայունություն			
Գնաճը	104	↘ 103*	↘ 56.9
Համախառն ազգային խնայողությունները, % ՀՆԱ-ից	103	↘ 19	↘ 11.6
Պետական բյուջեի դեֆիցիտը, % ՀՆԱ-ից	64	↘ 14	↘ 40.0
Առողջապահություն և տարրական կրթություն			
ԶԻԱՀ-ի տարածվածությունը, % չափահաս բնակչության մեջ	1	↗ 4	0.0
ԶԻԱՀ-ի ազդեցությունը գործարարության ծախսերի վրա	37	↗ 13	↗ 4.9
Տարրական կրթության որակը	83	↘ 6	↘ 2.7
Բարձրագույն կրթություն և վերապատրաստում			
Կրթական համակարգի որակը	86	↘ 17	↘ 5.7
Միջնակարգ կրթության մեջ ներգրավվածությունը	51	↗ 10	↗ 4.1
Դպրոցներում ինտերնետի հասանելիությունը	68	↗ 10	↗ 7.0
Ապրանքների շուկայի արդյունավետություն			
Գյուղատնտեսական քաղաքականության ծախսերը	79	↘ 34	↘ 10.8
Բիզնես հիմնելու համար անհրաժեշտ օրերի քանակը	9	↗ 25	↗ 100.0
Շուկայում գերիշխելու աստիճանը	93	↘ 18	↘ 5.7
Տեղական մրցակցության ուժգնությունը	85	↗ 17	↗ 6.1

Ծանուցում՝ Այս տարվա զեկույցում օգտագործվել է 2013թ. Հայաստանի գնաճի ցուցանիշը (5.8%), որով երկիրը դասվել է 104-րդ տեղում: Նախորդ զեկույցում Հայաստանի գնաճի ցուցանիշը կազմել է 2.7% (2012թ. տվյալներով) և Հայաստանը դասվել է առաջին տեղում, քանի որ մինչև 2.9% գնաճ ունեցող բոլոր երկրները դասակարգվում են առաջին տեղում

Հայաստանի վարկանիշներում արձանագրված ամենաուշագրավ փոփոխությունները

Ցուցանիշ	Տեղն ըստ	Տեղի փոփոխություն	Գնահատականի փոփոխություն, %
	ՄՀԶ 2014-15		
Աշխատուժի շուկայի արդյունավետություն			
Աշխատավարձերի սահմանման ճկունությունը	65	↘ 27	↘ 5.9
Հարկերի ազդեցությունը աշխատելու խթանների վրա	94	↘ 16	↘ 5.9
Աշխատավարձը և արտադրողականությունը	48	↘ 12	↘ 2.4
Ֆինանսական շուկայի զարգացվածություն			
Ֆինանսական ծառայությունների հասանելիությունը	81	↘ 31	↘ 10.0
Բանկերի կայունությունը	66	↘ 13	↘ 8.2
Ֆինանսական ծառայությունների առկայությունը	75	↘ 12	↘ 7.0
Տեխնոլոգիական պատրաստվածություն			
Օտարերկրյա ուղղակի ներդրումները և տեխնոլոգիաների փոխանցումը	79	↘ 29	↘ 8.9
Ընկերությունների կողմից տեխնոլոգիաների յուրացումը	113	↘ 15	↘ 7.3
Ինտերնետից օգտվողների թիվը	71	↗ 13	↗ 15.3

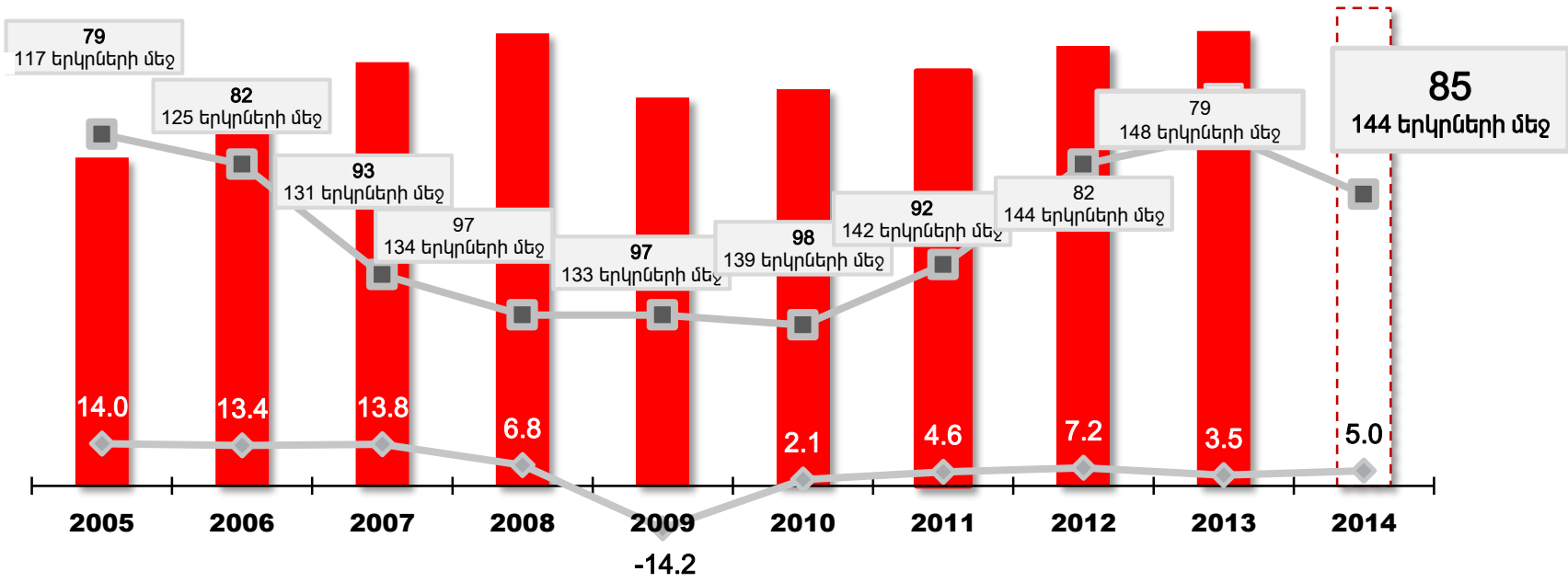

Հայաստանի վարկանիշներում արձանագրված ամենաուշագրավ փոփոխությունները

Ցուցանիշ	Տեղն ըստ	Տեղի փոփոխություն	Գնահատականի փոփոխություն, %
	ՄՀԶ 2014-15		
Գործարարության կատարելագործվածություն			
Քլաստերային զարգացումը	113	↘ 29	↘ 12.5
Միջազգային դիստրիբյուցիայի վերահսկողությունը	95	↘ 10	↘ 2.6
Մարքեթինգի զարգացումը	109	↘ 9	↘ 2.7
Լիազորությունների փոխանցման պատրաստակամությունը	106	↗ 9	↗ 2.9
Նորարարություն			
Նորարարության կարողությունը	98	↘ 21	↗ 2.9
Ընկերությունների ծախսերը հետազոտությունների և զարգացման վրա	102	↗ 7	0.0
Առաջադեմ տեխնոլոգիական ապրանքների ձեռքբերումը կառավարության կողմից	121	↘ 10	↘ 3.4

Հայաստանի ՀԱՄ դիրքի դինամիկան (2005-2014)

■ ՀԱՄ մակարդակը (1990=100)
 ◆ ՀԱՄ-ի տարեկան աճի տեմպը
 ■ ՄՀՀ գնահատական

Հայաստանի ուշագրավ առավելություններն ու թերությունները

Ուշագրավ առավելություններ	Տեղ	Ուշագրավ թերություններ	Տեղ
ԶԻԱՀ-ի տարածվածությունը, % չափահաս բնակչության մեջ	1	Նավահանգստային ենթակառուցվածքի որակը	134
Նոր բիզնես սկսելու համար անհրաժեշտ գործընթացների քանակը	3	ՀՆԱ-ի մեջ արտահանման մասնաբաժինը	127
Նոր բիզնես սկսելու համար անհրաժեշտ օրերի քանակը	9	Արտաքին շուկայի չափի համաթիվը	126
Ներդրողների պաշտպանվածությունը	22	Երկրի կարողությունը ձեռք բերել և պահպանել տաղանդների	123
Հանցագործության հարուցած ծախսերը գործարարության համար	22	Առաջադեմ տեխնոլոգիական ապրանքների ձեռքբերումը կառավարության կողմից	121

Հայաստանի դիրքի համեմատությունը Վրաստանի և ԱՊՀ երկրների հետ

	ՀԱՄ 2014–15 Տեղ	ՀԱՄ 2013–14 Տեղ	Փոփոխություն
Ադրբեջան	38	39	↗ 1
Ղազախստան	50	50	→
Ռուսաստան	53	64	↗ 11
Վրաստան	69	72	↗ 3
Ուկրաինա	76	84	↗ 8
Մոլդովա	82	89	↗ 7
Հայաստան	85	79	↘ 6
Տաջիկստան	91	-	-
Դրոլդգստան	108	121	↗ 13

ՀԱՄ Ենթացուցիչների գնահատականն ԱՊՀ երկրների և Վրաստանի համար

	Ենթացուցիչներ			
	ՀԱՄ	Հիմնական պայմաններ	Արդյունավետության խթանիչներ	Նորարարության գործոններ
	Տեղ	Տեղ	Տեղ	Տեղ
Ադրբեջան	38	45	71	72
Ղազախստան	50	51	48	89
Ռուսաստան	53	44	41	75
Վրաստան	69	48	79	118
Ուկրաինա	76	87	67	92
Մոլդովա	82	90	88	129
Հայաստան	85	82	87	100
Տաջիկստան	91	94	111	81
Ղրղըզստան	108	110	104	126

**ՄԵԹՈԴԱԲԱՆԱԿԱՆ
ՀԱՎԵԼՎԱԾ**

Մրցունակության համաշխարհային ցուցիչ. 12 հենասյուները

Հիմնական
պայմաններ

1

Ինստիտուտներ

2

Ենթակառուցվածքներ

3

Մակրոտնտեսական կայունություն

4

Առողջապահություն և տարրական կրթություն

Արդյունավետության
խթաններ

5

Բարձրագույն կրթություն և վերապատրաստում

6

Ապրանքների շուկայի արդյունավետություն

7

Աշխատուժի շուկայի արդյունավետություն

8

Ֆինանսական շուկայի զարգացվածություն

9

Տեխնոլոգիական պատրաստվածություն

10

Շուկայի չափ

Նորարարության և
կատարելագործվածության
գործոններ

11

Գործարարության կատարելագործվածություն

12

Նորարարություն

Մ
Ը
Ց
ՈՒ
Ն
Ա
Կ
ՈՒ
Թ
Յ
ՈՒ
Ն